

KOMMUNIKATIONSCENTER

RÅDGIVNING OG SPECIALUNDERVISNING FOR VOKSNE

ÅRSRAPPORT 2020

HJERNESKADERÅDGIVNING

TALE OG KOMMUNIKATION

NEUROPÆDAGOGISK UNDERVISNING

NEUROFAGLIG ARBEJDSREHABILITERING

KOMMUNIKATIONSTEKNOLOGI

ORDBLINDEUNDERVISNING

LÆSE/SKRIVE TEKNOLOGI

PSYKISK SÅRBARHED OG MESTRING

WWW.CSU-HOLBAEK.DK

TLF.72 36 36 07

CSU HOLBÆK

Indhold

Årsrapport 2020	2
Status på ydelser og leverancer i 2020.....	2
Kommunikationscentrets ydelser jf. ydelseskatalog.....	3
Statistik for abonnementsydelser med fri trækingsret for Holbæk og Odsherred Kommuner	4
Statistik for abonnementsydelser med fri trækingsret for Holbæk Kommune	8
Statistik for indtægtsdækket virksomhed	11
Afrunding	16
Bilag 1	17
Bilag 2	17

Årsrapport 2020

Med denne årsrapport vil vi fra Kommunikationscentret under CSU Holbæk gerne give vores samarbejdspartnere indblik i indhold og omfang af Kommunikationscentrets opgaver og ydelser i 2020.

Kommunikationscentret ydelser er:

- Udredning, undervisning, rådgivning og vejledning til voksne efter Lov om Specialundervisning for Voksne.
- Udredning af behov for hjælpemidler efter Serviceloven og Loven om Aktiv Beskæftigelsesindsats.
- Neurofaglig arbejdsrehabilitering efter Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats.
- Ordblindeundervisning med læse-/skriveteknologi efter Lov om Ordblindeundervisning for Voksne.
- Ordblindeundervisning med brug af læse-/skriveteknologi efter Folkeskoleloven.
- Kurser og individuelle ydelser efter aftale vedr. specifikke behov opstået som følge af funktionsnedsættelser.

Mål

Målet er at begrænse eller afhjælpe virkningerne af funktionsnedsættelser hos målgruppen, udvikle personlig kompetence og øge aktivt medborgerskab for den enkelte på alle kommunikative områder, herunder også uddannelse og beskæftigelse.

Målgruppe

Målgruppen er voksne med erhvervede hjerneskader og andre unge og voksne borgere med specifikke og varige funktionsnedsættelser, som kan tilgodeses ved hjælp af Kommunikationscentrets ydelser.

Status på ydelser og leverancer i 2020

CSU Holbæk indgår hvert år leveringsaftaler med Holbæk Kommune og Odsherred Kommune. Udgangspunktet for leveringsaftalen er den politisk vedtagne rammeaftale for Region Sjælland.

På kommunikationscenterområdet er der i rammeaftalen således aftalt en abonnementsfinansiering, hvor Holbæk og Odsherred Kommuner betaler en andel svarende til befolkningens størrelse. Denne aftalefinansiering giver Holbæk og Odsherred Kommuner fri trækingsret på tilbud omfattet af aftalen. Det betyder, at borgere og fagpersoner frit kan henvende sig direkte til Kommunikationscentret, CSU Holbæk, som visiterer til tilbuddene. Abonnementsfinansieringen dækker en række tilbud til voksne med forskellige former for funktionsnedsættelser benævnt og optalt i rapporten og uddybet fagligt i vedhæftede ydelseskatalog.

Kommunikationscentret løser desuden mange andre undervisnings- og rådgivningsopgaver finansieret via kontrakter med andre afdelinger i Holbæk Kommune, individuelle takster, kontrakter med andre uddannelsesinstitutioner, projekter m.m. Disse opgaver er ligeledes benævnt og optalt i rapporten og uddybet fagligt i vedhæftede ydelseskatalog. Yderligere oplysninger fås på vores hjemmeside www.csu-holbaek.dk.

Formålet med denne mangfoldighed er en ambition om til stadighed at have fokus på samfundsudvikling og innovation med henblik på i dialog at udvikle nye tilbud og tværgående samarbejder, der sikrer, at den specialfaglige viden på kommunikationscentrene bevares lokalt til gavn for borgerne.

2020 blev, som så mange andre steder, et meget anderledes år i Kommunikationscentret pga. nedlukningen i marts og de forebyggende tiltag, der som følge af Corona fortsat er nødvendige i dagligdagen hos os. Det lykkedes os i løbet af marts at reorganisere fra fysisk fremmøde til undervisning og træning på distance for samtlige borgergrupper i Kommunikationscentrets regi. Mange virtuelle tiltag har været taget i brug sammen med almindelig telefon og brevudveksling for borgere, som ikke har haft kendskab eller mulighed for at benytte virtuel undervisning. De enkelte erfaringer vil i år gå gennem årsrapporten som vidnesbyrd om nødvendig fantasi og kreativitet for at nå ud til borgere med alle typer funktionsnedsættelser og et meget forskelligartet kendskab til virtuelle undervisningsformer qua alder og funktionsniveau.

I Kommunikationscentret benytter vi os i høj grad af fagligt samarbejde på tværs af egne ydelser og teams. I 2020 har vores nye Hjerneteam derfor konsolideret sig. Formålet er at sikre, at den faglige specialisering i de enkelte fem involverede teams bliver suppleret af fagligt kendskab til de nærliggende fagområder målrettet borgere i rehabiliteringsforløb. Hjerneteamets opgave er at sikre kvaliteten i det tværfaglige samarbejde omkring borgeren såvel inden for Kommunikationscentrets ydelser som bredt i forhold til aktuelle samarbejdspartnere i rehabiliteringsforløb.

Forud for 2020 gik samlet evaluering og reorganisering af Holbæk Kommunes rehabiliteringstilbud, og i Kommunikationscentret har vi som følge heraf arbejdet med nye opgaver og ansvarsområder i 2020:

- Etablering af styregruppe til organisering af rehabiliteringsindsatsen med henblik på implementering af nationale anbefalinger på hjerneskadeområdet.
- Etablering af tværgående forum for tovholdere på rehabiliteringsområdet.
- Etablering af rådgivningsindsats for borgere ramt af hjernerystelse. Hjernerystelsesrådgivningen består dels af en månedlig åben rådgivning for alle ramte borgere i Holbæk Kommune, dels af hjernerystelsesrådgivers indsats i forhold til sygemeldte borgere i samarbejde med jobsagsbehandlere i den aktuelle sag.

I Kommunikationscentret varierer efterspørgslen inden for vores forskellige ydelser. Vi holder derfor løbende øje med efterspørgselsmønstret og kanaliserer vores ressourcer derhen, hvor efterspørgslen er størst. Ventelisteforhold på abonnementsydelse har naturligvis nok betydning for serviceniveauet, da abonnementsfinansieringen er et fast beløb uanset aktivitetsniveau.

Varigheden af Kommunikationscentrets ydelser varierer. Fx har nogle borgere brug for en kortvarig rådgivning eller instruktion i brug af et hjælpemiddel, mens andre har brug for undervisningsforløb i op til et år. Antallet af ydelser kan derfor ikke sammenlignes på tværs af ydelserne, men sammenlignes med samme ydelse året før. Alle sager er imidlertid præget af individuelle løsninger og antallet i hvert fagområde påvirkes derfor af hver enkelt sags kompleksitet.

Kommunikationscentrets ydelser jf. ydelseskatalog

Kommunikationscentret er delt op i ydelser, der giver fri trækingsret for abonnenter og ydelser, der finansieres som indtægtsdækket virksomhed. Disse forhold fremgår i følgende oversigt, jf. ydelseskatalog.

Abonnementsydelser med fri trækingsret for Holbæk og Odsherred Kommuner

- Neuropædagogisk undervisning for borgere med erhvervede hjerneskader (DNU).
- Undervisning for borgere med tale- og kommunikationsvanskeligheder (Tale).
- Rådgivning, udredning, ansøgning via Serviceloven og instruktion i informations- og kommunikationsteknologi til personlig brug (IKT).

- Rådgivning, udredning af behov for hjælpemidler for borgere i læse-/skrivevanskeligheder, ansøgning via Serviceloven og instruktion til personligt brug.

Abonnementsydelse med fri trækingsret for Holbæk Kommune

Undervisning for unge og voksne med:

- Psykiske og sociale vanskeligheder.
- Psykisk udviklingshæmning og IKT-behov vedr. kommunikationshjælpemidler.
- Udredning af dyskalkuli.

Rådgivningstilbud for borgere i Holbæk Kommune

- Hjerneskerådgivningen og rådgivning ved hjernerytelse finansieret i samarbejde mellem Holbæk Kommunes afdelinger: AKBI, AHLI og UAUN.

Indtægtsdækket virksomhed

- Afdækning af læsevanskeligheder og brug af læse-/skriveteknologi for ordblinde voksne.
- Indsatser vedr. ordblindhed og brug af læse-/skriveteknologi i folkeskolen.
- Neurofaglig arbejdsrehabilitering for voksne med erhvervede hjernesker.
- Udredning, rådgivning og instruktion vedr. IKT-hjælpemidler til job og uddannelse.
- Taleundervisning for borgere med hjerneskade indlagt på Holbæk Sygehus.
- Ydelser leveret til andre kommuner end abonnementskommunerne.
- Kurser og netværk for fagprofessionelle og individuelt aftalte forløb.
- Netværk for fagprofessionelle i forhold til specifik målgruppe.

Statistik for abonnementsydelse med fri trækingsret for Holbæk og Odsherred Kommuner

I det følgende ses statistik for abonnementsydelse de seneste tre år.

Det Neuropædagogiske Undervisningstilbud (DNU)

Undervisningen i DNU af voksne med erhvervet hjerneskade er opbygget omkring teoretisk og praktisk viden om de problemstillinger, muligheder og begrænsninger voksne med erhvervet hjerneskade står over for i mødet med deltagelse i arbejdsliv, familieliv, fritidsliv og øvrigt samfundsliv.

Målet med undervisningen er, at den hjerneskadede bliver i stand til at kompensere for mistede færdigheder: bliver bedre til at klare sig selv, tage del i det sociale liv og dermed opnå en bedre livskvalitet.

Hovedelementerne i undervisningen er at arbejde med de kognitive, personligheds- og følelsesmæssige områder. Undervisningen tager udgangspunkt i det hele menneske og relationen til familie og til omgivelserne. Formålet er at styrke de sociale kompetencer som en del af en psykosocial rehabilitering og identitetsrekonstruktion. I undervisningsforløbet er der mulighed for at afklare, om det er relevant, at deltageren indstilles til afklaring og udvikling af arbejdsevne.

Undervisning for borgere med kognitive og psykosociale vanskeligheder efter erhvervet hjerneskade	Holbæk Kommune (antal borgere)	Odsherred Kommune (antal borgere)	I alt	Visitationer i alt
2018	25	12	37	

2019	40	17	57	42
2020	43	16	59	41*

*Inkl. 7 behandlede sager, der ikke førte til visitation.

I alt 59 kursister har i 2020 fået undervisning ugentligt fordelt på 23 udbudte hold.

Henvisningerne kommer fra:

CSU-tale, CSU NFA, CSU Hjerneskerådgivere, Sundhedscenter Holbæk og Odsherred, Hjerneskekoordinatør Odsherred foruden få individuelle henvendelser.

Andre opgaver:

- Organisere, koordinere og afvikle det tværkommunale patientuddannelsesforløb "Livet med hjerneske" (Odsherred, Holbæk og Kalundborg Kommuner).
- Organisere og afvikle 2 kurser for pårørende a 2 x 2 kursusdage.
- Mødedeltagelse i jobcentre i Holbæk og Odsherred Kommuner samt diverse netværksmøder.
- Integration i dagligt samfundsliv, herunder kulturoplevelser m.m. for kursister.

Undervisningen i 2020 var præget af forårets Corona-nedlukning, hvor undervisningen blev varetaget via fjernundervisning over telefon, FaceTime og mail alt efter kursisternes hjemlige muligheder.

Forårets fjernundervisning illustreres i det følgende gennem arbejdet med identitetsrekonstruktion, udvikling af kognitive funktioner som energi, overblik og koncentration samt energiforvaltning og fokus på fysisk højnelse af funktionsniveau i venstre arm.

Identitet er en umådelig vigtig faktor at få fat i for at få mod på livet igen:

"Når jeg ikke kan hvad jeg kunne, og ikke er den jeg var, hvem er jeg så?" (udtalelse fra kursist).

For aktuel kursist har det at male været identitetsskabende. Fysiske udfordringer med lammelser i højre side og især udtrætning har gjort det været svært at få maleriet i gang, ligesom det har givet problemer med at deltage i andre gøremål i dagligdagen. Kursisten deltager bl.a. i faget kunst i DNU, og derfor blev forårets Corona-nedlukning brugt til sammen med kontaktlæreren at planlægge hvornår, hvor lang tid og hvordan hendes atelier og malevirksomhed kunne komme i gang igen.

Det fornyede mod på livet illustreres her med billedet "Coronavirus der svæver" sammen med evaluerende kommentarer:

"Jeg har allerede været i atelieret 2 gange i denne uge, og det er første gang efter blodproppen."

"Det var SÅ dejligt!"

"Jeg var knap så træt!"

"Det var ovenud glædeligt!"

"Det er din skyld (kontaktlærer), at jeg fik ekstra lyst til at komme i gang!"

"Jeg bliver bidt af det, lige så snart jeg sætter mig!"

Tale og Kommunikation

2020 blev et anderledes år for undervisning af borgere med tilknytning til Tale & Kommunikation.

Fysisk afstand kom ind i billedet og påvirkede måden at undervise på i store dele af 2020. Undervisningen har for de fleste borgere i 2020 ikke været aflyst, men ændret til tilbud om fjernundervisning, hvis muligt.

Fjernundervisning er afstedkommet bl.a. via Skype, Teams og Life-Manager. Dertil har telefonopkald for en periode også overtaget for en del af den ugentlige træning med opfølgning og øvelser. Øvelserne er for nogle borgere sendt via e-mail og som almindelig post. Borgeren har besvaret opgaver på mail og efterfølgende har borger fået feedback fra underviser pr. telefon eller anden virtuel kontakt.

Da det fysiske møde med borgeren har været begrænset i foråret 2020, har dette stillet nye krav til borgeren såsom at skrive i og kunne bruge kalender, svare på telefon på en bestemt aftalt tid og lignende, hvilket logopæden har brugt aktivt som en del af træningen i undervisningsforløbet. Pårørende har i denne periode været en vigtig ressource, endnu mere end i alle andre år. Dette fordi pårørende i højere grad været inddraget i den enkelte borgers virtuelle undervisningsforløb, hvor der har været flere telefonopkald samt anvendt Skype, Teams eller Life-Manager til opfølgning af undervisning/træning af borgeren og i forhold til kommunikationen med borgeren. Flere pårørende har informeret om, at denne tættere kontakt til logopæderne og inddragelse i undervisningen har været prisværdig og meningsgivende særligt i denne periode.

Visitation, udredning af tale- og kommunikationsvanskeligheder og undervisning ved hjerneskade og stemme-/stamme vanskeligheder samt vanskeligheder som følge af ALS, sklerose eller Parkinsons sygdom.	Holbæk Kommune (antal borgere)	Odsherred Kommune (antal borgere)
2018	135	82
2019	179	94
2020	163	86

Statistik for 2020 ved talevanskeligheder efter erhvervet hjerneskade er uddybet i Bilag 1 med opdeling af ydelserne inden for såvel individuelle forløb som holdforløb. Forløbenes indhold er jf. ydelseskatalog et antal individuelle interventioner som efter behov suppleres med holdundervisning.

Statistik for 2020 ved talevanskeligheder som følge af somatiske sygdomme eller andre stemmevanskeligheder er uddybet i Bilag 2 med opdeling af ydelserne inden for såvel individuelle forløb som holdforløb. Forløbenes indhold er jf. ydelseskatalog et antal individuelle interventioner som efter behov suppleres med holdundervisning.

Tale- og kommunikationsvanskeligheder løses i nogen udstrækning med brug af informations- og kommunikationsteknologi (IKT), hvorfor vi i 2020 har organiseret os med tværgående funktion mellem de to teams. Opgørelsen af et stigende antal IKT-sager i tabellen herunder forklarer et mindre fald i antallet af Tale-sagerne, idet en borgers start i taleforløb er optalt som IKT-forløb, hvis arbejdet med etablering af en kommunikationsløsning er fortsat og afsluttet her.

Undervisningen foregår såvel på hold som individuelt afhængig af problemstilling og samspillet med borgeren og pårørende. Undervisning til de ramte borgere og vejledning til pårørende har betydning for mod og lyst til at genoptræne færdigheder og erkende og håndtere sorgen over egne mistede talefærdigheder.

Informations- og kommunikationsteknologi for borgere med erhvervede hjerneskader, neurologiske sygdomme, traumer, gigtlidelser mv.

I det følgende er opgjort sager, som handler om hjælpemidler til borgere med nedsat kommunikationsevne.

IKT-henvendelser vedr. rådgivning, udredning af behov for kommunikationshjælpemidler, afprøvning af IKT-hjælpemidler og støtte til implementering i forhold til borgere med kommunikative, kognitive og motoriske udfordringer, jf. Lov om Social Service og Lov om Specialundervisning for Voksne.	Holbæk Kommune (antal borgere)	Odsherred Kommune (antal borgere)
	10	4
2018	10	4
2019	22	1
2020	39	14

Hertil har IKT-teamet haft 4 takstfinansierede opgaver fra andre kommuner, jf. Lov om Social Service. IKT-teamet har desuden løst takstfinansierede opgaver for jobcentrene, henholdsvis 11 sager i Holbæk Kommune og 1 i Odsherred Kommune, jf. Lov om Aktiv Beskæftigelse.

I 2020 har IKT-teamet været optaget af at videreudvikle det tværfaglige samarbejde og kvalificere indsatsen i forbindelse med tværfaglig udredning og afprøvning af IKT-produkter.

Antallet af henvendelser i 2020 er steget i forhold til tidligere år, hvilket afspejler en øget opmærksomhed på dels det tværfaglige IKT-teams eksistens og dels at det i højere grad er blevet muligt at kunne tilbyde borgeren en IKT-udredning for at finde løsninger på kommunikative udfordringer, som supplerer borgerens rehabiliteringsforløb i Tale og Kommunikation. Derudover er der kommet flere opgaver til IKT-teamet i forbindelse med den åbne rådgivning på hjernerystelsesområdet, foruden at vi har ydet rådgivning til CSU's undervisere på Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse i forbindelse med kommunikative hjælpemidler for unge med medfødte funktionsnedsættelser.

Der er arbejdet med individuelle løsninger, som eks. særlige kommunikationsprogrammer, som kan være baseret på brug af tekst og/eller symboler, alternative mus og brug af tastaturer (øjenstyring, hovedmus, skærm-tastaturer mv.) Der arbejdes på at finde løsninger – både inden for hverdagsteknologien og inden for de mere specifikke hjælpemidler. Endelig er der ofte behov for at supplere kommunikationsløsninger med lavteknologiske kommunikationstavler for at sikre den mest basale kommunikation, hvis teknikken svigter.

I forbindelse med udredning og praktiske afprøvnings har det været vanskeligt at arbejde over afstand, som vi var nødt til i foråret under Corona-nedlukningen. Det er nærmest ikke muligt at foretage praktiske afprøvnings online, men det er lykkedes:

- at foretage afklarende interviews over telefonen.
- at hjælpe med at installere apps via Team Viewer.
- at understøtte et undervisningsforløb mhp. tale via Skype.
- via mail og Skype at introducere brug af hverdagsteknologi: diktering og oplæsning på smartphone.
- via mail at bidrage med arbejdsbeskrivelser til udførelse af en specifik aktivitet med brug af et hjælpemiddel.

I Vikom-netværket - et tværfagligt netværk for fagpersoner der arbejder med børn, unge og voksne med multiple funktionsnedsættelser, blev der afholdt et møde i foråret om fremstilling og brug af "Kommunikationspas". Desværre er de 3 øvrige planlagte møder i 2020 udsat med baggrund i Coronasituationen. I fremtiden skal det afklares om og hvordan der kan afholdes virtuelle møder, og hvordan man bygger "det at netværke" ind i det virtuelle, hvilket er en helt ny udfordring.

Som opfølgning på en temadag om det symbolbaserede interviewredskab Talking Mats, er Modul 2 afholdt

med udgangspunkt i deltagernes egen praksis.

Informations- og kommunikationsteknologi ved læse-/skrivevanskeligheder

I følgende er opgjort sager som handler om hjælpemidler til personligt brug for borgere med skriftsproglige vanskeligheder.

IKT-sager vedr. udredning af behov for læse-/skriveteknologi og ansøgning om hjælpemidler jf. Serviceloven	Holbæk Kommune (antal borgere)	Odsherred Kommune (antal borgere)
2018	27	23
2019	45	19
2020	55	15

Alle sager omfatter jf. ydelseskatalog udredning, ansøgning og instruktion i brug af læse-/skriveteknologiske hjælpemidler. Typisk forløbsvarighed er 4-5 måneder.

Det er et stort ønske at mestre det skrevne sprog, og for nogle kursister kræver det et langt liv og en lang arbejdsproces at få modet til og muligheden for at tilegne sig de nødvendige kompenserende læse-/skriveteknologiske redskaber:

”Det er svært, men jeg vil så gerne blive bedre. Og det føler jeg, at jeg bliver, hver gang jeg er her.”
(mand, 59 år).

Statistik for abonnementsydelse med fri trækingsret for Holbæk Kommune

Psykiske og sociale vanskeligheder

Kurser for psykisk sårbare unge og voksne er udformet som individuelt kompenserende specialundervisning og foregår på hold tilpasset henholdsvis unge og voksne. Målet er, at kursisterne får mod på uddannelse, job og medborgerskab.

Undervisning for psykisk sårbare og borgere med generelle indlæringsvanskeligheder	Holbæk Kommune (antal borgere)
2018	28
2019	28
2020	27

Der er afholdt 38 visitationssamtaler i 2020. Tre kursister er henvist fra Holbæk Kommune pga. ophold i et af de i kommunen beliggende opholdssteder, men afregnet med hjemkommunen.

Alle kursister har individuelle undervisningsmål og evalueringer ud fra et fagkatalog, som danner ramme om tilbuddet. Fagkataloget er bygget op om fagene dansk, matematik, engelsk og samfundsfag foruden kreative fag inden for kunst, tekstil, mad og motion. Derudover indgår individuelle tilbud om mestningsstrategier og brug af hverdagsteknologi som strukturredskab. Se ydelseskatalog for yderligere beskrivelse.

I 2020 har vi udvidet samarbejdet i UAUN, så henvisninger nu kommer fra sagsbehandlere for uddannelsesparate og aktivitetsparate unge såvel som fra Ungebasen, Uddannelsesvejledningen, ”Broen til

Uddannelse” og via social sagsbehandling for unge under 18 år. Dette har betydet, at vores kursistgruppe er blevet yngre, og vi har således også unge under 18 år på vores ungehold.

De helt unge kursister har som andre unge drømme og forhåbninger om fremtidigt medborgerskab som voksne med uddannelse og job. Derfor arbejdes der i undervisningsforløbet med mål, som sigter på udvikling af faglige, personlige og sociale kompetencer.

Coronatiden i foråret blev en stor udfordring i forhold til at opfylde mål om personlige og sociale kompetencer, da al undervisning i foråret 2020 måtte omlægges til at foregå digitalt. Via ugentlige videokonferencer og daglig kontakt teamet imellem, sikrede vi, at den enkeltes faglige ønsker blev opfyldt. Kursisterne fik opgaver af både boglig og kreativ karakter, små quizzer, vejledning og respons via mail, sms, mms eller undervisningsportaler.

Undervisningen på vores hold er individuelt tilrettelagt. Det gælder lige fra antallet af lektioner til sammensætningen af fag, som igen tilpasses den enkeltes niveau. Dette behov for differentiering stiller krav til vores udvalg af undervisningsmaterialer på forskellige niveauer, og det er derfor flere år siden, at vi valgte at drosle ned med grammatik- og matematikhæfter til fordel for forskellige undervisningsprogrammer/-apps og undervisningsportaler, da de imødekommer netop dette behov. Derudover er nogle kursister særligt følsomme og blufærdige i forhold til deres faglige niveau, og netop her har iPads og computere en klar fordel - de har ikke påtrykt klassestrin eller niveau på omslaget.

Alt i alt kom denne digitalisering os virkelig til gode, da nedlukningen blev en realitet og fjernundervisningen dermed en nødvendighed. Vores oplevelse efter nedlukningen er, at det lykkedes os at bevare og endda styrke relationen til kursisterne. Der blev skabt en unik samhørighedsfølelse på baggrund af den fælles modgang.

Hjerneskade- og hjernerystelsesrådgivningen i Holbæk Kommune

Hjerneskade- og hjernerystelsesrådgivningen bidrager til at binde de rehabiliterende indsatser sammen, så borgere, pårørende, fagpersoner omkring borgeren kan navigere i de ændrede livsvilkår, der følger med en hjerneskade eller hjernerystelse.

Der er i 2020 set et stigende behov for rådgivning til og omkring borgere med erhvervet hjerneskade som er ældre end pensionsalderen. Dette forklares ved, at flere borgere er stadig tilknyttet arbejdsmarkedet, på trods af pensionsalder og desuden med en generelt stigende forventning til at bevare et godt helbred i længere levealder.

Der er i 2020 set en tendens til at flere borgere over pensionsalder udskrives fra sygehus med en specialiseret rehabiliteringsplan, hvor der anbefales en tættere koordineret og specialiseret indsats ofte med tæt samarbejde med eksterne aktører.

2020 har budt på en stigning i rådgivning til og omkring borgere med tidligere erhvervede hjerneskader. Dette kan være pga. ændrede livsforhold, som betyder at borgeren har fået nye rehabiliteringsbehov eller støttebehov, og hvor der er behov for en henvisning til andre indsatser.

Hjerneskade- og hjernerystelsesrådgivningen er tilført ekstra midler til hjernerystelsesrådgivningen i 2020, og vi har derudover opprioriteret rådgivningsdelen til ældre borgere med erhvervet hjerneskade pga. øget efterspørgsel.

Rådgivning til borgere som er ramt af hjernerystelse startede op i 2018, og behovet i 2020 har været

sammenligneligt med 2019 med en lille stigning. Dette område er forholdsvis nyt, og der arbejdes stadig på at afdække behov for indsatser og udvikle rådgivningen. Et særligt fokuspunkt er, at borgere så hurtigt som muligt henvises til hjernerystelsesrådgivningen, og derfor er bl.a. privatpraktiserende læger og jobcenter informeret om deres vigtige rolle ift. henvisning.

Rådgivningen udfylder et behov for tidlig indsats, illustreret ved flg. evaluerende kommentar fra borger: *”Det har været god og brugbar viden, hvor ville jeg bare ønske jeg havde fået den viden hurtigere efter min skade”* .

Henvendelserne til Hjerneskode- og hjernerystelsesrådgivningen er kommet via borger, pårørende, sygehus, terapeuter på sundhedscenter, Det Neuropædagogiske Undervisningstilbud, Tale- og kommunikationsteamet, medarbejdere i hjemmepleje/sygepleje og på plejecentre, støttekontaktpersoner, myndighed i AHLI, UAUN og AKBI samt eksterne samarbejdspartnere (bl.a. privatpraktiserende læger og arbejdsgivere) og patientforeninger.

Hjerneskode- og hjernerystelsesrådgivningen har i 2020 haft ekstra fokus på pårørende og deres særlige rolle i rehabiliteringsforløbet.

I Corona nedlukningsperioden har Hjerneskode- og hjernerystelsesrådgivningen benyttet sig af digitale løsninger som erstatning for det personlige møde. Denne løsning har været brugbar, men erfaringen viser, at det personlige møde tilfører det relationelle samarbejde med borger og pårørende vigtige informationer.

Sundhedsstyrelsen har i 2020 revideret de nationale retningslinjer og anbefalinger til borgere med erhvervet hjerneskode, og implementeringsarbejdet er gået i gang internt i Holbæk Kommune. <https://admin.sst.dk/da/Udgivelser/2020/Anbefalinger-for-tvaersektorielle-forloeb-for-voksne-med-erhvervet-hjerneskode>

Nedenstående er registrering af antal borgere som Hjerneskoderådgivningen og Hjernerystelsesrådgivningen har beskæftiget sig med i 2020:

Hjerneskaderådgivning til borgere med erhvervet hjerneskode	Antal borgere
Rehabilitering på <i>avanceret niveau</i>	31 (over 65 år)
	77 (under 65 år)
Rehabilitering på <i>specialiseret niveau</i>	9 (over 65 år)
	9 (under 65 år)
	1 (under 18 år)

Rådgivning til borgere med hjernerystelse og senfølger efter hjernerystelse	Antal borgere
Borgere over 18 år	35
Borgere under 18 år	3

Statistik for indtægtsdækket virksomhed

I det følgende ses statistik for den indtægtsdækkede virksomhed i seneste tre år.

LæseTek

Indtægtsdækket virksomhed på børneområdet

	Antal ydelsespakker vedr. læse-/skriveteknologi til folkeskolen	Kurser og indsatser på privatskoler, lilleskoler samt interne skoler i kommunen	Udredning af læse-/skrivevanskeligheder på 10. klassecentret
2018	76	3	24
2019	86	3	8
2020	96	7	5

LæseTek indgår hvert år en leveringsaftale med Læring og Trivsel, Holbæk Kommune, vedr. samarbejde om indsats for ordblinde elever i folkeskolen, kaldet Projekt e/læsning i skolen. Ydelsespakkerne i tabellen ovenfor er en del af aftalen. Aftalen indholdsfornyres hvert år og omhandler såvel opfølgning på elevernes brug af læse- og skriveteknologi samt indsatser leveret på CSU Holbæk i form af 6 ugers koncentreret e/skoleforløb for de ældste og hårdest ramte elever. Hertil kommer samspil med lærere og forældre gennem møder og gennem kurser tilrettelagt for forældre, lærere og pædagoger.

I alt er der i 2020 indskrevet 336 elever i Projekt e/læsning i skolen, heraf er 96 elever indskrevet i 2020. Det høje antal ydelsespakker de senere år er et positivt udtryk for, at flere elever er blevet testet for ordblindhed og får den nødvendige læse-/skriveteknologi introduceret i løbet af de første skoleår og kan samtidig forklare, at behovet for ordblindudredning i 10. klasse daler samtidig med at 10. klassecentret selv har ansat personale, der kan foretage test.

Leveringsaftalen i folkeskolen er et omdrejningspunkt for samspil og evaluering året igennem. e/skolen er en central del af aftalen, og eleverne har i år bl.a. udarbejdet deres egen blog i forbindelse med uge 40, som er national ordblindeuge. Følgende er kommentarer fra omtalte blog:

"At være ordblind har tidligere fået mig til at føle mig begrænset. Men det vil jeg ikke ligge under for. Jeg vil skubbe mine grænser og ikke være bange for at lave stavefejl. Jeg har ikke noget mod at skille mig ud, og jeg er helt åben omkring, at jeg har svært ved at læse og skrive. E/skolen hjælper mig med strategier, udvider min viden om ordblindhed og giver et godt fællesskab."

(elev på e/skolen 2020)

"E/skolen hjælper mig til at blive bedre til at anvende hjælpemidlerne og computerprogrammer. Det kan hjælpe mig i skolen med opgaver og med at skrive tekster, og også med kontakten til mine venner. Så indtil videre er E/skolen med til at løfte mig."

(elev på e/skolen 2020)

Læsekonsulent

LæseTek indgår i et fortløbende samarbejde med Fagcenter for Læring og Trivsel i Holbæk Kommune i forhold til den centrale understøttelse af sprog og læseudvikling i dagtilbud og skole. Læsekonsulenten fra LæseTek bistår med specialfaglig viden for at understøtte læsevejledere og pædagogiske ledere i folkeskolen i deres arbejde med elever i skriftsprogsvanskeligheder såvel som læsning og skrivning på det almene område. Opgaven er pr. d. 1. oktober 2020 udvidet fra 8 til 32 timer ugentligt.

Læsekonsulenten er derudover projektansvarlig for et projekt bevilliget af Egmont Fonden, som omhandler diagnosticering, indsats, forældre- og lærerkurser for tosprogede ordblinde. Projektet løber primært i skoleåret 20/21.

Yderligere opgaver på børneområdet

LæseTek har i årets løb haft praktikanter fra studiet Audiologopædi på Københavns Universitet. Her er tale om såvel observationspraktikanter samt en fordybelsespraktikant.

Derudover har LæseTek medvirket i en podcast i samarbejde med National Videncenter for Læsning, hvor LæseTeks rolle var at formidle erfaring fra tilrettelæggelse af stave- og skriveundervisning til ordblinde elever i folkeskolen.

Indtægtsdækket virksomhed på voksenområdet

	Jobcentersager vedr. udredning af behov for læse-/ skriveteknologi (Holbæk Kommune)	Jobcentersager vedr. udredning af behov for læse-/ skriveteknologi (Odsherred Kommune)	Antal kurser afholdt for fagfolk, fx Uddannelsesforbundet og Professionshøjskolen Absalon
2018	22	6	3
2019	45	16	6
2020	45	4	5

I 2020 er antallet af jobcentersager med implementering af læse-/skriveteknologi i arbejdspladsfunktioner på niveau med 2019. Det er således fortsat lykkedes at udbrede kendskabet til de teknologiske muligheder, som LæseTek står for at afprøve til implementering i den enkeltes jobfunktion. Holbæk Kommunes egne ansatte medarbejdere med ordblindvanskeligheder står for en del af den stigende efterspørgsel på implementering af læse-/skriveteknologi i 2019 og 2020.

LæseTek har igen i år udfærdiget artikel med fokus på voksne ordblinde og den støtte og selvstændighed læse-/skriveteknologi kan bidrage med i hverdagen. Artiklen er udgivet i Ordblindebladet.

Implementeringen af læse-/skriveteknologi på den enkelte brugers arbejdsplads giver fornyede muligheder for at blive anerkendt for sin faglighed, når teknologien kompenserer for ordblindvanskeligheder, hvilket illustreres af evaluerende kommentarer:

"Nu kan jeg vise på mit arbejde den store faglighed jeg har."
(kvinde, 51 år)

Forud for ønsket om at benytte kompenserende læse-/skriveteknologi på arbejdspladsen går ofte en årelang følelse af skam som følge af omgivelsernes manglende forståelse af ordblindhed. Derfor har foredrag om de psykosociale følger af ordblindhed stor betydning for lysten og modet til at handle og tage de teknologiske muligheder i anvendelse:

"Jeg blev helt lettet første gang, da jeg i foråret, så den lille film "Emotionelle følger af ordblindhed" - endelig bliver det taget seriøst alle de sår vi som ordblind ofte har fået gennem opvæksten"
(kvinde, 41 år, efter deltagelse i LæseTeks foredrag).

LæseTeks kerneopgave er at yde fagbistand til borgere, men også at levere kurser til andre undervisere i hele Danmark. LæseTeks kurser leveres af konsulenter med stærk didaktisk forankring inden for kompenserende undervisning med brug af læse-/skriveteknologi. Kursusindsatsen er illustreret af citatet fra en deltager med undervisningsbaggrund:

”Kæmpe godt, faglig høj standard, med god didaktisk variation. Men også nærværende og interesseret. Så behageligt”.

(deltager i LæseTeks didaktikkursus)

Ordblindeundervisning for voksne (OBU)

Ordblindeundervisning for voksne er statsligt finansieret og foregår såvel i Holbæk som Odsherred Kommuner, jf. vores leverandøraftale med VUC Holbæk.

Ordblindeundervisning	Antal kursister
2018	32
2019	38
2020	43

Antallet af kursister til ordblindeundervisning er stigende og omfatter nu fire ugentlige hold i Holbæk og to ugentlige hold i Odsherred. Der er i 2020 etableret et ordblindehold for andetsprogede i Holbæk. Foruden undervisning er der i 2020 foretaget 26 ordblindedetester og 21 ordblindeudredninger.

Kursisterne fortæller med nedenstående evaluerende kommentarer fra 2020 om, hvordan ordblindeudredning og -undervisning kan føre til fornyet selvforståelse og lyst til at kaste sig ud i nye udfordringer:

”Tidligere vidste jeg intet om, hvad sms er for noget. Jeg havde ikke engang en smartphone og var altid nødt til at ringe til folk. OBU har gjort, at jeg nu kan bestille en tid til klipning og skrive julehilsner til mine venner på sms”.

(mandlig kursist, 49 år)

”For 1 år siden blev jeg fyret fra mit job i en børnehave, fordi jeg ikke kunne skrive mødereferater eller skrive i logbogen, hvad børnene havde lavet ude på legepladsen. Det var et kæmpe nederlag for mig. I OBU’s trykke rammer er jeg blevet dus med at bruge ordforslag og indtaling på en iPad. Nu skriver jeg pludselig lange tekster og har fået mod på at videreudanne mig inden for enten det pædagogiske område eller sundhedsområdet”.

(kvindelig kursist, 56 år)

”Jeg har et lille landsted med kvæg og modtager et landbrugsmagasin en gang om ugen. Tidligere så jeg bare på billederne, men i OBU har jeg lært at scanne og få læst teksterne højt. Så nu får jeg hver uge spændende ny viden om alt fra traktorer til hestetrailere og rottefælder”.

(mandlig kursist, 48 år)

Gennemgående for kursistevalueringerne i ordblindeundervisningen for 2020 er, at ønsket om medborgerskab og mestringsevnen til beslutninger i det nære miljø bliver styrket gennem erhvervede læse-/skrivefærdigheder:

"I OBU har jeg arbejdet med emnet ordblindhed. Nu ved jeg, hvad det er, og hvorfor jeg har sværere ved at læse og skrive end andre. Det er fedt at have det indblik i mig selv. Alle ordblinde burde vide det her!"
(mandlig kursist, 54 år).

Ordblindeundervisning for voksne med dansk som andetsprog

LæseTek har i det forgange år oprettet et ordblindehold for voksne med dansk som andetsprog, da voksne med både ordblindhed og dansk som andetsprog har behov for en anderledes tilgang til undervisningen, da flere hensyn er i spil. Holdet består for nuværende af fire kursister fra henholdsvis Somalia, Eritrea og Afghanistan.

OBUDOBU

Efter forårets Corona-nedlukning og fjernundervisning via digitale løsninger gik LæseTek d. 3. juni 2020 i luften med udgivelse af digitale undervisningsmaterialer under navnet OBUDOBU. OBUDOBU udspringer af LæseTeks mangeårige erfaring med udarbejdelse af digitale undervisningsmaterialer til ordblinde/læsesvage unge og voksne, hvor brugen af læse- og skriveteknologi er essentiel. Abonnenterne er specialundervisningsinstitutioner over hele landet. OBUDOBU har på nuværende tidspunkt 11 abonnenter fordelt i hele landet.

Kort video om OBUDOBU: <https://youtu.be/SZRKXnFK3Vo>

Test af IGU-kursister

LæseTek har i samarbejde med Holbæk Kommune udredt 7 borgere, der er i gang med en IGU (IntegrationsGrundUddannelse) for læse-/skrivevanskeligheder for at afdække, om der er behov for mere specifik ordblindeundervisning for denne målgruppe.

PAS-test

LæseTek har i det forgange år tilbudt PAS-test (Pædagogisk Analyse System) til både interne og eksterne samarbejdspartnere. Testen afdækker læringspotentiale og tager afsæt i de potentialer og de ressourcer den enkelte har. Undervisning og læringsprocesser kan herefter optimeres således at læring og udvikling styrkes. PAS-testene bliver derfor ligeledes ofte fulgt af en supervisionsperiode.

	Antal PAS-test	Antal tilkøbte supervisionsforløb
2020	4	3

Andre opgaver i LæseTek

Udover nævnte ydelser har konsulenter fra LæseTek undervist på to faste ugentlige undervisningsdage vedr. IT og brug af læse-/skriveteknologi internt på henholdsvis IT-linjen og valgfag på STU, CSU Holbæk. Konsulenterne fra LæseTek har derudover undervist på læreruddannelsen på Professionshøjskolen Absalon i hhv. Vordingborg og Trekroner.

Neurofaglig Arbejdsrehabilitering (NFA)

Alle forløb afregnes nu individuelt efter aftale om for-samtale, indsats aftalt i uger og afsluttende rapport eller funktionsevnevurdering. Et forløb varer efter aftale med samarbejdspartner typisk i op til seks måneder, se ydelseskatalog for yderligere beskrivelse.

NFA løser primært opgaver i samspil med samarbejdspartnere i Holbæk: AKBI, sygedagpenge/jobafklaring. Hertil kommer enkelte opgaver i nabokommunerne. I 2020 har der været fire sager fra Lejre Kommune.

Afsluttede sager	Sag vedr. erhvervet hjerneskade	Sag vedr. hjernerystelse
2018	30	(ikke opdelt i diagnoser)
2019	45	(ikke opdelt i diagnoser)
2020	22	11

Der har foråret 2020 været svagere tilgang af nye borgere pga. Coronas indflydelse på genoptræningsindsatsen. Alle NFA-forløb foregår på aktuelle borgers arbejdsplads eller praktikplads iværksat af AKBI. Denne praksis var ikke mulig under Corona-nedlukningen i foråret 2020, idet myndighederne suspenderede beskæftigelsesindsatsen, og alle borgeres praktikforløb blev stoppet. Efter 5 uger blev dette lempet, så enkelte forløb kunne foregå elektronisk. Etablering af nye praktikker og fysiske fremmøder blev muligt igen efter 3 måneder.

Det har været en stor udfordring, at NFA ikke har kunnet foretage fysiske observationer af borgere på arbejdspladserne. Under Corona-nedlukningen arbejdede vi dog fokuseret med de borgere, vi allerede havde i forløb. Det foregik ved løbende telefonsamtaler med borger, pårørende, arbejdsgiver eller jobcenterkonsulent. Indsatsen til borger bestod i at forebygge og vedligeholde den opnåede arbejdssevne gennem faste rutiner og erhvervsrettede aktiviteter i hjemmet. Det kunne være faste tidspunkter for hvornår man stod op eller udførte specifikke arbejdsopgaver som f.eks. skærmarbejde, reparation af skuret eller oprydning og sortering af kældere. Alle opgaver og aftaler med fokus på at øge den fysiske og mentale udholdenhed ved bl.a. at øge tiden og sværhedsgraden, indlægge pauser og benytte kompenserende strategier. I hjem med børn, der var hjemsendt fra skole, var der stort behov for at træne planlægning og finde brugbare pausemetoder, så der også var energi til aftensmaden. Der var mange spørgsmål, og NFA stod telefonisk til rådighed for henvendelser og havde tæt løbende kontakt med jobcenteret. NFA har benyttet Teams og Life Manager til virtuelle samtaler med borgere og samarbejdspartnere, men de virtuelle kommunikationsformer giver udfordringer for borgere med funktionelle vanskeligheder i forhold til skærmarbejde.

At knytte relationer er en del af opgaven i NFA, og de virtuelle møder alene vanskeliggør naturligt dette, men der har dog vist sig stor tilfredshed blandt involverede borgere i de ydelser som er leveret, også under Coronavilkår. Dette illustreres af nedenstående kommentarer fra kursister i 2020:

”Til slut vil jeg bare sige tusind tak for et meget givende og lærerigt forløb med dig og NFA. Du har givet en forståelse, vejledning og professionalisme, der i kombinationen er noget som rigtig mange mennesker kunne tage at lære en hel del af - personligt som professionelt. Det har på trods af egne gener været interessant med nye vinkler at gribe et hjernerystet liv an på og de gode råd følger mig stadig og vil gøre det fremover”.

(borger med hjernerystelse i forløb).

”Forløbet har givet mig en accept, forståelse og viden om hvilke tiltag jeg kan bruge i min hverdag. Når det skrider for mig i hverdagen, så tænker jeg på hvad min NFA-terapeut ville vejlede mig til og ligger en plan derfra. Det giver mig følelsen af ro og kontrol over mit eget liv igen”.

(borger med erhvervet hjerneskade).

Forårets opgavenedgang har betydet at ansatte i NFA har suppleret de daglige opgaver med andre opgaver ved STU-uddannelsen på CSU Holbæk i en del af året, men i takt med at NFA-forløbene er kommet i gang

igen er alle NFA-medarbejdere retur hen over efteråret 2020.

NFA løser sideløbende med øvrige opgaver enkelte opgaver efter SEL § 85 som støtte- og kontaktperson i sager på specialiseret niveau vedr. borgere med erhvervede hjerneskader. Pt. er der tale om 2 igangværende sager med hver et antal ugentlig tildelte § 85 timer.

Samarbejde med Holbæk Sygehus 2020

Kommunikationscentret har gennem en årrække haft samarbejdsaftale med Holbæk Sygehus. Der er således leveret 58 timers audiologopædisk bistand ugentligt i de seneste fire år. Aftalen har i 2020 bidraget til, at 265 borgere har modtaget logopædisk intervention på sygehuset. Se ydelseskatalog for yderligere beskrivelse af ydelsen

Sager med andre betalingskommuner 2020

Der er gennem samarbejde mellem IKT og LæseTek løst en længerevarende opgave for Grønlands Hjemmestyre i 2020. Sagen omfatter udredning af fysisk og kognitiv funktionsnedsættelse med henblik på etablering af såvel læse- og skriveteknologi som IKT-kommunikationsredskaber til herboende borger med henblik på danskundervisning og etablering af mulighed for verbal og skriftlig kommunikation på dansk.

IKT, Taleteam og LæseTek har udover de optalte ydelser finansieret på abonnement også løst kommunikationsopgaver i forhold til elever på CSU Holbæks særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse og sager vedrørende enkelte borgere fra andre kommuner.

Afrunding

Fra CSU Kommunikationscentret står vi gerne til rådighed for yderligere oplysninger om vores ydelser eller udvikling af nye tilbud og samarbejdsformer i forhold til vores målgrupper.

Læs mere om os i vedlagte ydelseskatalog eller på vores hjemmeside:

www.csu-holbaek.dk.

Kontakt for yderligere information:

Lisbeth Kudahl, afdelingsleder for Kommunikationscentret, CSU Holbæk.

likud@holb.dk / tlf. 7236 7325

Venligst

Lisbeth Kudahl
Afdelingsleder

Bilag 1

Tale- og kommunikationsundervisning ved erhvervet hjerneskade

Holbæk Kommune	Udredning	Individuelle forløb	Holdforløb			Sagsbehandling som opfølgning på fase II
			Afasihold	Dysartrihold	LSThold	
Fase III	58	49	16	udsat pga. Corona	udsat	25
CP og andre vanskeligheder	2	2	-	-	-	
Stammen og løbsk tale	3	4				2

Odsherred Kommune	Udredning	Individuelle forløb	Holdforløb			Sagsbehandling som opfølgning på fase II
			Afasihold	Dysartrihold	LSThold	
Fase III	37	31	12	udsat pga. Corona	udsat	11
CP og andre vanskeligheder	-	-	-	-	-	-
Stammen og løbsk tale	0	0	-	-	-	2

Bilag 2

Tale- og stemmeundervisning ved vanskeligheder som følge af somatiske sygdomme eller andre stemmevanskeligheder

Holbæk Kommune	Udredning	Individuelle forløb	Holdforløb	Sagsbehandling som opfølgning
Parkinson	3	5	udsat pga. Corona)	-
Stemmer	44	56	-	-
ALS	3	6	-	-
Sclerose	2	2	-	-
Mundhuleopererede	5	5	-	-

Odsherred Kommune	Udredning	Individuelle forløb	Holdforløb	Sagsbehandling som opfølgning
Parkinson	2	2	udsat pga. Corona	-
Stemmer	21	29	-	-
ALS	0	3	-	-
Sclerose	1	1	-	-
Mundhuleopererede	1	1	-	-